

KARDYNAŁ MICHAŁ STEFAN RADZIEJOWSKI

1645-1705

Michał Stefan Radziejowski (1645-1705) - wychowywał się na dworze Marii Ludwiki, jednak opiekę nad nim sprawował również jego krewny Jan Sobieski. Radziejowski kształcił się we Francji, Pradze i Rzymie, studiował teologię. Mówił kilkoma językami.

W latach 1690 – 1696 kupił od rodziny Nieborowskich Piaski, Tarnów oraz Nieborów wraz z „poddanymi” oraz „zbiegami gdziekolwiek zostającymi”. W czasie, kiedy nabywał dobra nieborowskie, był u szczytu kariery kościelnej i państwowej. Nieco wcześniej otrzymał od papieża nominację kardynalską, a od króla godność arcybiskupa gnieźnieńskiego, która łączyła się ze stanowiskiem prymasa Polski. Stał się wpływowym mężem stanu, drugą po królu osobą w państwie.

Już w 1695 r. kardynał przystąpił do budowy pałacu na zrębach dawnego dworu Nieborowskich. Nową rezydencję zaprojektował znakomity architekt królewski Tylman z Gameren, Holender z pochodzenia. Pałac nieborowski, wzniesiony na planie prostokąta, zachował istniejącą wielkość sieni sklepionej, która odtąd stanowi oś nowej budowli. Według projektu Tylmana kardynał Radziejowski założył od strony południowej pałacu, na głównej osi kompozycji, ogród ze strzyżonymi szpalerami, odpowiadający ówczesnej etykiecie dworskiej, modzie i upodobaniom do barokowego przepychu i bogactwa. Ogród nieborowski o symetrycznym układzie otrzymał wszelkie zasadnicze elementy francuskich ogrodów regularnych.

Sam kardynał nie uważał Nieborowa za rezydencję stałą lecz raczej za przystanek, kiedy z Radziejowic jeździł Łowicza. Prędko się też zniechęcił do gmachu, który wystawił

Już w 1697 kardynał darował dobra dziedziczne Nieborów, Piaski, Tarnów i Sypień Jerzemu Hipolitowi Towiańskiemu.

Kardynał szczególnie przysłużył się Łowiczowi. W mieście tym, w wielu miejscach widoczna jest do dnia dzisiejszego działalność Radziejowskiego. Restaurował i przebudowywał zamki i pałace w Łowiczu, Uniejowie, Skierniewicach, Radziejowicach oraz Pałac Prymasowski w Warszawie.

Działalność mecenawska kardynała Radziejowskiego obejmowała różne dziedziny: malarstwo, rzeźbę, architekturę. Dotyczyła ona zarówno dzieł religijnych jak i świeckich.

Według historyków był on jednym z najbardziej wykształconych i najwykwintniejszych znawców sztuki baroku w Polsce. Dzieła sztuki przez niego zamawiane były tworzone przez najlepszych artystów.

Radziejowski był ważną postacią w ówczesnej Polsce, dlatego był często portretowany. Jego portrety znajdowały się w miejscach, które ufundował oraz jego rezydencjach. Do dzisiaj przetrwało kilka wizerunków kardynała.

Najwyższy poziom artystyczny przedstawia portret prymasa znajdujący się w pałacu w Nieborowie. Oprawiony jest w złożoną ramę barokową z bogatym, ażurowym ornamentem. Na obrazie tym, dostojnik kościelny siedzi w fotelu z wysokim oparciem na tle wnętrza biblioteki.

Tak o portrecie w swojej książce poświęconej prababce Helenie pisał Michał Piotr Radziwiłł: „Istnieje dotąd po Radziejowskim w nieborowskim pałacu kilka drogocennych pamiątek, ale najciekawszą jest oryginalny portret prymasa, bez podpisu, niestety, lecz znakomitego włoskiego pędzla, w ażurowej ramie złożonej, z herbem Radziejowskich”. Początkowo portret założyciela pałacu był przypisywany różnym malarzom- portrecistom. Ostatecznie okazało się, że autorem portretu Radziejowskiego jest mało znany malarz dworu drezdeńskiego, Francuz Francois de la Croix.

Ten wielki, reprezentacyjny portret z kolekcji nieborowskiej można zobaczyć w Bibliotece na ścianie „kominkowej”.

Wnętrze Biblioteki w pałacu w Nieborowie

Bibliografia:

Kawecki R., „Kardynał Michał Stefan Radziejowski (1645 – 1705), Opole 2005

Piwkowski W., „Nieborów. Mazowiecka rezydencja Radziwiłłów, Warszawa 2005

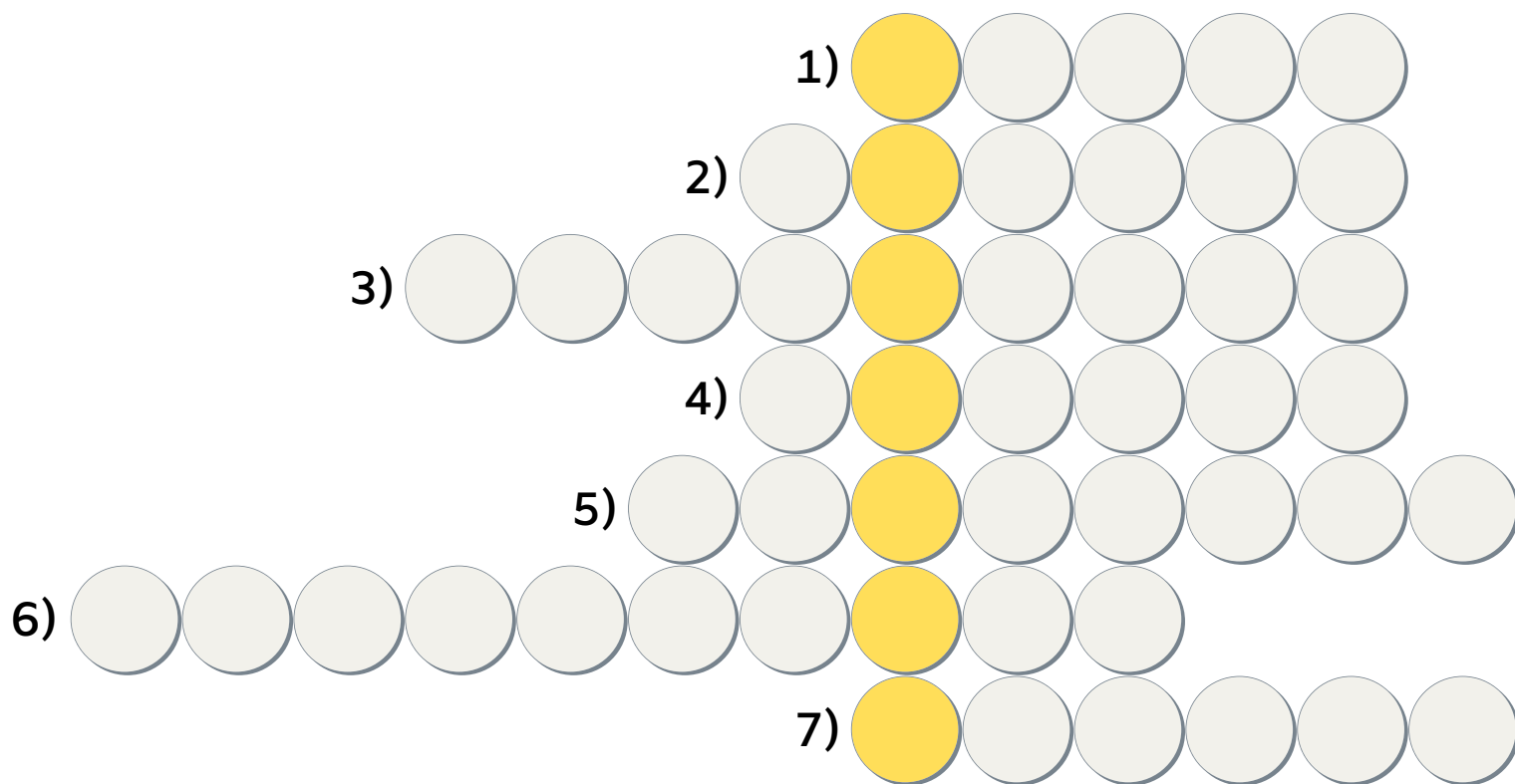
Wegner J., „Kronika”, w: Nieborów 1945-1970. Księga pamiątkowa, Warszawa 1970

Wegner J., „Nieborów”, Wydawnictwo „SZTUKA”, Warszawa 1954

ZADANIE

Na podstawie tekstu o Michale Stefanie Radziejowskim rozwiąż krzyżówkę.

HASŁO:

.....

- 1) Co Radziejowski wybudował w Nieborowie w roku 1695 ?
- 2) Jakiemu miastu szczególnie przysłużył się M.S. Radziejowski?
- 3) Jak inaczej możemy nazwać portret?
- 4) Jakie było drugie imię Radziejowskiego?
- 5) Jaki tytuł został nadany M.S. Radziejowskiemu ?
- 6) W jakiej sali można zobaczyć portret M.S. Radziejowskiego?
- 7) Jak miał na imię architekt, który zaprojektował pałac w Nieborowie?